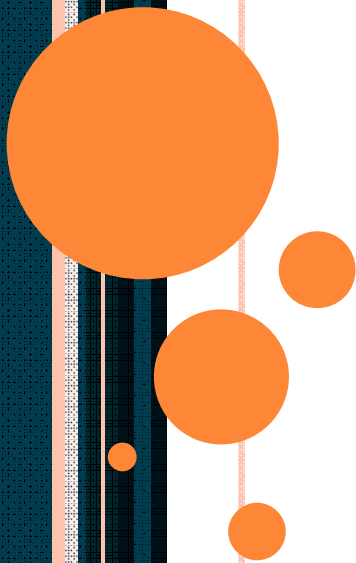

به نام آراه بخش دلها

درس ۱۳ «عزت نفس»

دین و زندگی ۳
تهیه و تنظیم: مجید واله

بررسی آیات:

اسراء ۷۰

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ
وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا

و به راستی ما فرزندان آدم را گرامی داشتیم، و آنان را در خشکی و دریا
[بر مرکبها] برنشانیدیم، و از چیزهای پاکیزه به ایشان روزی دادیم، و
آنها را بر بسیاری از آفریده‌های خود برتری آشکار دادیم.

لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

برای کسانی که کار نیکو کرده‌اند، نیکویی [بهشت] و زیاده [بر آن]
است. چهره‌هایشان را غباری و ذلتی نمی‌پوشاند. اینان اهل بهشتند
[و] در آن جاودانه خواهند بود.

یونس ۲۷

وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ

و کسانی که مرتکب بدیها شده‌اند، [بدانند که] جزای [هر] بدی مانند آن
است و خواری آنان را فرو می‌گیرد.

منافقون ۸

وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ

و عزت از آن خدا و از آن پیامبر او و از آن مؤمنان است؛ لیکن این دورویان نمی‌دانند.

فاطر ۱۰

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا

هر کس سربلندی می خواهد، سربلندی یکسره از آن خداست.

عزت به معنی شکست ناپذیری است.
انسان عزیز: کسی که در مقابل دیگران تسلیم نمیشود و شکست
نمیخورد.

عزت ↔ ذلت
ذلت ↔ شکست پذیری و تسلیم شدن
انسان ذلیل ↔ کسی که خود را تسلیم دیگری می کند.

جایگاه انسان:

خداوند تمام مخلوقات را برای انسان آفریده و انسان را برای خودش.

یعنی برای نایل شدن به قرب الهی و رسیدن به دیدار او و میهمان ابدی الهی در بهشت او گردد و بهره مندی از نعمات او.

راه دست یابی به این هدف “کسب عزت نفس” است.

عزت نفس در مقابل چه کسی یا چه چیزی؟

۱- در برابر خواسته های نامشروع درونی که سبب روی آوردن انسان به گناه می شود. «دشمن درونی»

۲- در برابر دشمنان ظالم و ستمگر بیرونی که میخواهند به انسان ظلم کنند «دشمن بیرونی»

انسان از نظر قرآن:

* هر کس در برابر تمایلات نامشروع بایستد و به نیکی ها روی آورد و از گناه دوری کند ذلیل نمی شود و عزیز در مقابل گناه است.

* هر کس از تمایلات نامشروع پیروی کند و به گناه روی آورد ذلیل در مقابل گناه است.

توجیه انسان خطاکار بر خطای خود

مقصر عوامل تحریک کننده ی بیرونی است.

*این درست نیست زیرا این ها فقط زمینه ساز است نه بیشتر و آن کسی که تصمیم میگیرد و مرتکب گناه میشود خود انسان است.

چگونه می توانیم عزت نفس خود را در برابر گناه تقویت کنیم؟

جواب: با روی آوردن به خدا «فاطر ۱۰»

خداوند سرچشمه ی همه ی عزت هاست و هر کس طالب عزت است
باید خود را به او برساند.

برای همین قرآن عزت را اول برای خدا بعد برای پیامبر و سوم برای
مومنان پیرو پیامبر که به بندگی خدا مشغولند میداند.

*حضرت علی(ع) در وصف انسان هایی که عزت نفس خود را در بندگی
خدا یافته اند و بر گناه و هوی و هوس پیروز شده اند می فرماید:
خدا در نفس آنان بزرگ است
پس کوچک است غیر خدا در چشم آنان

*و سخن حضرت علی (ع) در وصف راه حفظ عزت نفس در برابر
دشمنان بیرونی:
بنده ی دیگری مباش زیرا خداوند تو را آزاد آفریده است.

چرا پیشوایان ما در سخت ترین شرایط عزت مندانه زیستند و تن به ذلت ندادند؟

*چون بنده ی حقیقی خدا بودند.

مثل پیامبر اکرم(ص) در شعب ابوطالب که فرمود:

اگر خورشید را در دست راستم و ماه را در دست چپم بگذاریم از راه حق دست بر نمیدارم.

امام حسین (ع) در برابر یزیدیان گفت: مرگ با عزت از زندگی با ذلت
برتر است.

حضرت زینب در پاسخ عبیدالله بن زیاد فرمود: ما رایت الا جمیلا

حضرت یوسف از گناه به خدا پناه برد و از آن گریخت هرچند به زندان
افتاد اما عزت حقیقی را به دست آورد.

خودعالی و خوددانی «ریشه عزت و ذلت در انسان»

انسان دارای دو دسته از تمایلات است:

- ۱- تمایلات عالی که مربوط به بعد روحی و معنوی است مثل تمایل به دانایی، احسان و شجاعت و ...
- ۲- تمایلات دانی که مربوط به بعد حیوانی و دنیایی است مثل تمایل به ثروت، شهوت و ...

تمایلات عالی: مربوط به خود عالی یعنی بعد روحی و معنوی
تمایلات دانی: مربوط به بعد دانی یعنی بعد حیوانی و دنیوی

انسان باید مواظب باشد که تمایلات دانی او را از تمایلات عالی باز ندارد.
تمایلات دانی در حد خود بد نیست بیش از آن بد است و حد آن را خدا
مشخص کرده است.

عقل و وجدان: انسان را به تمایلات عالی فرا میخواند. -> چون به دنبال
خوشبختی اوست

هوی و هوس، نفس اماره: انسان را به تمایلات دانی فرا میخواند و نرفتن به
سمت تمایلات عالی

پاسخ به ندای عقل و وجدان -> انسان عزیز
پاسخ به ندای هوی و هوس -> انسان ذلیل

لذا انسان گناهکار ابتدا در درون خود شکست می خورد و بعد در بیرون.

*اکثر گناهکاران و مجرمان چه افرادی هستند؟
کسانیکه عزت نفس خود را از دست داده اند و تحقیر شده اند.
*راه مبارزه با زشتی ها در جامعه چیست؟ افزایش عزت نفس انسان ها
و حفظ کرامت آن ها.

